

PREGĂTIRE pentru examenul național de bacalaureat 2026

Proba E. c)

Istorie

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Citiți, cu atenție, sursele de mai jos:

A. „Pentru aprecierea nivelului de dezvoltare a societății românești dintre Carpați și Dunăre [...] o deosebită importanță o prezintă Diploma prin care regele Ungariei Bela al IV-lea dăruia în 1247 Cavalerilor Ioaniți Țara Severinului. [...] Din Diplomă [...] reiese că principalele ramuri ale economiei erau: agricultura, creșterea vitelor și pescuitul. Pentru agricultură și stadiul ei de dezvoltare un indiciu îl constituie mențiunea în Diplomă a semănăturilor și morilor. Numărul acestora va fi fost destul de mare și, prin urmare, agricultura destul de dezvoltată ca să merite o mențiune specială în diplomă. Datorită condițiilor naturale optime, creșterea vitelor și oilor ocupa un loc important în economia vremii [...].

Se menționează existența de cnezate și voievodate românești, care, deși dependente de Regatul Ungariei, se bucurau de o oarecare autonomie în cadrul ierarhiei lui administrative. [...] Din Diplomă rezultă că formațiunile politice de la sud de Carpați existau cu mult înainte de 1247. Cât privește voievodatul lui Litovoi [...] și al lui Seneslau [...] se preciza că ei vor stăpâni în acele locuri, așa cum au stăpânit și mai înainte. [...] Diploma din 1247 reflectă un stadiu avansat de organizare a formațiunilor statale românești. [...] Pe lângă mențiunea unor episcopate și arhiepiscopate [...], găsim date despre existența unor cete militare, care constituiau aparatul războinic al cnezilor români.”

(Șt. Ștefănescu, *Istoria medie a României*)

B. „Ioaniții primeau de la regele Ungariei «întreaga Țară a Severinului, împreună cu cnezatele lui Ioan și Farcaș până la râul Olt cu excepția țării cnezatului voievodului Litovoi». Numită și țara Lytua, această ultimă formațiune politică rămânea, pe mai departe, pe seama românilor «așa cum au stăpânit-o aceștia și până acum» [...]. Principalele condiții ale contractului încheiat între cavaleri și rege erau stabilite în felul următor: suveranul urma să primească jumătate din foloasele, veniturile și slujbele din Țara Severinului și din cele două cnezate menționate, ale lui Ioan și Farcaș, cealaltă jumătate urmând să revină cavalerilor ioaniți [...]. Voievodului din «țara Lytua» îi erau impuse obligații militare în folosul cavalerilor; reciproc, aceștia din urmă se îndatorau, pe cât le va fi stat în putință, să îi ajute pe români. [...] În condiții similare stabilite pentru «Țara Severinului» și «țara Lytua» cavalerilor ioaniți le era concedată «toată Cumania, de la râul Olt și munții Transilvaniei..., în afară de țara lui Seneslau, voievodul românilor, pe care am lăsat-o acelora, așa cum au stăpânit-o și până acum.»”

(I. A. Pop, I. Bolovan, *Istoria României*)

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți un spațiu istoric primit de Cavalerii Ioaniți de la regele Ungariei, precizat în sursa **B.2 puncte**
2. Precizați, din sursa **A**, o informație referitoare la Țara Severinului. **2 puncte**
3. Menționați câte un conducător din spațiul românesc precizat în sursa **A**, respectiv în sursa **B.6 puncte**
4. Scrieți, pe foaia de examen, litera corespunzătoare sursei care susține că voievodului îi sunt impuse obligații militare. **3 puncte**
5. Scrieți o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa **A**, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect). **7 puncte**
6. Prezentați alte două fapte istorice referitoare la spațiul românesc desfășurate în secolul al XIV-lea, în afara celor la care se referă sursa **B**. **6 puncte**
7. Menționați o deosebire în procesul de întemeiere a statelor medievale românești. **4 puncte**

Citiți, cu atenție, sursa de mai jos:

„Între întemeierea Valahiei și aceea a Moldovei este o mare deosebire; cea dintâi se datorează reunirii diferitelor formațiuni politice dintre Dunăre și Carpați sub un conducător local, anume voievodul de la Câmpulung și Argeș: este, prin urmare, un proces intern. Cea de-a doua este rezultatul unei cuceriri din afară, a unei ocupări a teritoriului dintre Carpați, Nistru și mare de către un conducător venit de peste munți. [...]

Tătarii au făcut numeroase incursiuni în Ardeal și Ungaria; drumul lor obișnuit era prin trecătorile Carpaților moldoveni. [...] Îndată după suirea sa pe tron, Ludovic [...] întreprinse [...] o mare expediție împotriva lor. La ea participară și românii din Maramureș, sub comanda voievodului lor Dragoș, și secuii [...]. Expediția avu succes deplin; tătarii fură goniți din ținuturile de la răsărit de Carpați și se retraseră spre șesurile din nordul Mării Negre. Experiența arătase însă că Ardealul nu putea fi apărat eficace decât de pe versantul oriental al Carpaților. De aceea, [Ludovic], regele Ungariei [...] făcu aici – se pare în 1352 sau 1353 – o «marcă» de apărare a regatului [...] [condusă de] Dragoș, voievodul românilor din Maramureș. Moldova este întemeiată, dar nu ca stat independent, ci depinzând, în această primă fază, de regele Ungariei. [...]

În 1359 [...] are loc însă venirea lui Bogdan din Maramureș [...], acela care [...] a asigurat prin luptă independența [statului moldovean] față de unguri și i-a dat o dinastie [...]. Întemeierea noului stat românesc s-a făcut deci printr-o cucerire. Cu sabia a ocupat Bogdan ținuturile peste care avea să domnească apoi. Boierii pe care i-a găsit el aici, proprietarii de moșii de pe văile Siretului, Prutului și ale afluenților acestora, s-au închinat în cea mai mare parte și l-au recunoscut ca stăpân, iar el le-a lăsat moșiile mai departe.” (C. C. Giurescu, *Istoria românilor*)

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți spațiul istoric din care provine Bogdan, precizat în sursa dată. **2 puncte**
2. Precizați secolul la care se referă sursa dată. **2 puncte**
3. Menționați statul medieval românesc din sudul Carpaților și modalitatea întemeierii acestuia, la care se referă sursa dată. **6 puncte**
4. Menționați, din sursa dată, două informații referitoare la Dragoș. **6 puncte**
5. Formulați, pe baza sursei date, un punct de vedere referitor la rolul lui Bogdan în evenimentele desfășurate în estul Carpaților, susținându-l cu două informații selectate din sursă. **10 puncte**
6. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia instituțiile centrale au un rol important în organizarea statului medieval românesc din sudul Carpaților. (Se punctează prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia.) **4 puncte**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre evoluția Țării Românești, a Moldovei și a Transilvaniei în secolele al XIV-lea – al XVIII-lea, având în vedere:

- precizarea unui fapt istoric din primele șase decenii ale secolului al XIV-lea, referitor la spațiul românesc din Sudul Carpaților și menționarea a două aspecte cu privire la acest fapt istoric;
- prezentarea unui fapt istoric desfășurat în secolul al XIV-lea în spațiul românesc din Estul Carpaților;
- menționarea a două aspecte cu privire la organizarea instituțională a Transilvaniei în secolele al XVI-lea – al XVII-lea;
- formularea unui punct de vedere referitor la organizarea instituțională din Moldova sau din Țara Românească în prima jumătate a secolului al XVIII-lea și susținerea acestuia printr-un argument istoric.

Notă! Se punctează și utilizarea **limbajului istoric adecvat**, **structurarea** eseului, evidențierea **relației cauză-efect**, elaborarea **argumentului istoric** (prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea **succesiunii cronologice/logice** a faptelor istorice și încadrarea eseului în limita de spațiu precizată.